

Waltron, avagy a Subordinatzió», »Egy szomorú játék öt részekbe foglaltatva«. Írta: Möller F. H. J. Magyarra fordította: Kónyi János, »Strázsa mester« 1782-ben. — Az előadáson a német színtársulat igazgatói: Mayer János és Dittelmayer Teréz magyarul játszották szerepeiket. (Előadásra került még: 1792. jul. 13-án, 1793-ban, 1795-ben. *Pesten*: 1809-ben és 1811–12-ben. *Debrecenben*: 1799. okt. 5-én és 8-án. *Kolozsvárott*: 1804. ápr. 19-én, 1806. ápr. 26-án. *Marosvásárhelyen*: 1806. jun. 28-án.)

Első magyaryelvű színházi röpirat címe: »A theatrum célja és haszna«. Írta: laborfalvi *Benke József*, 1809-ben.

Első magyaryelvű színházi ujság 1830-ban jelent meg Kassán »Nemzeti Játékszíni Tudósítás« címmel. Szerkesztette gróf *Csáky Theodor*. (A lap egy év után megszűnt.)

Első magyar opera »Béla futása«. Szövegét *Kotzebue* után írta: *Csery Péter*, zenéjét szerzette: *Ruzitska József*. Első előadása Kolozsvárott volt, 1821-ben. (A darab szövegét közli a *Magyar Theatrumi Almanak*. 1815. V. ö. »Béla futása«.) Más megállapítás szerint *Hesztrényi Áron* »Mátyás király« c. műve lenne az első magyar opera, melyet 1785-ben adtak elő Pozsonyban, az Erdődy-színházban, Kumpf igazgatása alatt. (*Hofecker Imre*: A magyar zene egyetemes története. Budapest. 33. oldal. — *Budapesti Hírlap*, 1926. aug. 28. *Lányi Viktor dr.*: Az első magyar opera.) *Szinnyei József*: Magyar Írók, VII. kötet, 1048. oldalán »Lengyel Károly« címszó alatt a »Kretoi törvény«-ről azt állítja, hogy ez az első magyar opera. Előadták 1837-ben. Zenéje: *Kirchlechner Xavér* Ferentől.

Első magyar operett, »A szerelmes kántor«. Eredeti operett I felv. Szövegét írta: *Bényei István*. Zenéjét szerzette: *Allaga Géza*. Bem. 1862. ápr. 21-én, Budai Színházban. »A jelen operettet mint út-törő kísérletet kell tekintenünk, mert e téren eddig egy hazai művésznünk sem próbálkozott«. *Vasárnapi Ujság*, 1862. 17. szám, 204. oldal. *A Sürögöny* (1862. ápr. 25.) szerint *Egressy Benjamin* »Tündérlak

c. műve lenne az első operettünk, ez a megállapítás azonban téves, mert ez a mű regényes vígopera. (Lásd: *Szinnyei*: Magyar Írók, »Egressy Benjamin« címszó-nál, II. kötet, 1225. oldal.) Tévesen említi *Szinnyei* is *Follinusz* Emil címszó alatt, hogy a »Zuávok« c. operett lett volna az első magyar operett. Zenéje *Káldy Gyulától*. 1869. (Lásd: Magyar Írók, III. kötet, 615. oldal.)

Első magyar operett, mely 100 előadást elért: *Béldi Izor*—*Fejér Jenő* »Katalin«-ja. 100-ik előadása: 1906. szept. hó 18-án volt a Népszínházban. Első magyar operett, amely külföldön 100 előadást elért: a »Mágnás Miska«, írta: *Bakonyi Károly*; zenéjét: *Gábor Andor* verseire szerzette: *Szirmai Albert*. (Első előadása 1916. febr. 12-én, 100-ik előadása máj. 22-én volt a Király Színházban.) 1917. febr. 28-án adták 100-adszor Berlinben, a Komische Oper-ben. (Bem. 1916. nov. 17-én volt.)

Első magyar operett bemutatója Franciaországban a »Tatárjárás« volt, előadták 1914. márc. 23-án Lyonban, a Théâtre des Celestinesben. (Átdolgozta *Pierre Veber* »Manœuvres d'automne« címmel.)

Első magyar paródia címe: »A garaboncsás diák« tüneményes új vj. 3 felv.-ban, több népdallal, énekkel és tánccal. Írta: *Munkácsi János*. Zenéjét szerző: *Pály Elek*. Bem. 1834. aug. 23-án, Budán volt.

Első magyar rádió-dráma *Börzsöny* Béla »Hét fakereszt« c. 3 felv. legendája. Bem. 1928. márc. 10-én, Budapesten.

Első magyar rádió színelőadás a »János vitéz« volt, Budapesten, 1926. máj. 16-án. Szereplők: *Kukorica Jancsi*; *Kellemen Lajos*; *Iluska*: *Teleky Ilona*; *Gonosz mostoha*: *K. Lőrinczy Erzs*; *Bagó*: *Sárosy Andor*; *Strázsamester*: *Bálint Béla*; *Falu csöze*: *Sáfrány Vilmos*; *Francia király*: *Szirmai Vilmos*; *Királykisasszony*: *Auer Kató*. A darabot rádióra alkalmazta: *Kalotai László*. Rendezte: *Bálint Béla*. Vezényelt: *Kalotai László*. A darab ugyan-ezen szereposztásban előadásra került még máj. 23-án és 24-én.